

Policy avseende Malmö stads arbete med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter

Stadskontoret

Upprättad: 2014-04-30

Version: 3

Beslutad: 2024-09-26, § 197
kommunfullmäktige

Ansvarig: Nasrin Bigdelou

Innehållsförteckning

Inledning	3
Policyns syfte	3
Aktuell lagstiftning	3
Europarådets ramkonvention	3
Sveriges nationella minoritetslagstiftning	3
Utökade språkliga rättigheter i förvaltningsområden	5
Konsultation i frågor som rör det samiska folket	5
Arbetet med nationella minoriteter i Malmö stad	5
Principer för arbetet med att säkerställa de nationella minoriteternas rättigheter i Malmö stad	6
Policyn i relation till Malmö stads styrdokument.....	7
Organisation och ansvar	7
Revidering	7
Har du frågor om policyn?	8

Inledning

Policyns syfte

Syftet med Policy avseende Malmö stads arbete med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter (hädanefter policyn) är att säkerställa att Malmö stad arbetar aktivt med de nationella minoriteternas rättigheter utifrån rådande lagstiftning. I Sverige utgörs de nationella minoriteterna av judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. Samer är även Sveriges urfolk. De nationella minoritetsspråken är jiddisch, romani chib, samiska, finska och meänkieli.

Aktuell lagstiftning

Europarådets ramkonvention

Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter utgör ett centralt styrdokument när det gäller insatser kopplade till nationella minoritetsgrupper. I ramkonventionen framgår att skyddet av de nationella minoriteternas rättigheter ska betraktas som en viktig del i att realisera de mänskliga rättigheterna. I ramkonventionen betonas varje individs rätt till att inte bli diskriminerad på grund av sin minoritetsstatus samt att tillförsäkra personer som tillhör en nationell minoritet rätt till likhet inför lagen, i enlighet med ramkonventionen artikel 4.

Sverige ratificerade Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter och den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk år 1999. År 2000 utsågs minoritetspolitiken till specifikt politikområde i Sverige. Under 2009 lades en ny minoritetspolitisk strategi fram av regeringen med fokus på bevarande av minoritetsspråken, förstärkning av de nationella minoriteternas inflytande och aktivt arbete för att motverka utsatthet och diskriminering.

Sveriges nationella minoritetslagstiftning

I januari 2010 trädde lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk i kraft. För att avgöra vem som tillhör en nationell minoritet i Sverige tillämpas principen om självidentifikation. Denna innebär att det är individen som själv bestämmer om hen tillhör någon av de nationella minoritetsgrupperna eller inte. Enligt lagen bär förvaltningsmyndigheter

ansvaret för att informera de nationella minoriteterna om sina rättigheter och lagens innehåll.

Det allmänna har enligt lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk särskilt ansvar för:

- att motverka diskriminering av och utsatthet för de nationella minoriteterna
- att skydda och främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sitt språk och sin kultur
- att ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande och delaktighet i frågor som berör dem

År 2019 förstärktes lagen, de nya bestämmelserna innebär att kommuner och regioner ska anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete.

Lagförstärkningen innebär även att:

- Kommunens informationsskyldighet om de nationella minoriteternas rättigheter.
- Utvecklingen av barns kulturella identitet ska främjas, med särskilt fokus på barns användning av det egna minoritetsspråket.
- Samråd ska ske genom att förvaltningsmyndigheten för en strukturerad dialog med de nationella minoriteterna i syfte att kunna beakta deras synpunkter och behov i myndighetens beslutsfattande.
- Hela eller en väsentlig del av verksamheten inom äldreomsorg och förskola ska kunna ges på minoritetsspråk. Dessa krav gäller främst förvaltningsområden. Det infördes även stärkta möjligheter till äldreomsorg på jiddisch och romani chib, om det finns personal som talar språket. Gällande äldreomsorg förstärktes skyldigheten att informera den som ansöker om bistånd inom ramen för äldreomsorgen om möjligheterna till sådan service och omvårdnad på de nationella minoritetsspråken. Inom ramen för sådan omsorg som erbjuds ska de äldres behov av att upprätthålla sin kulturella identitet tas i beaktan.

Utökade språkliga rättigheter i förvaltningsområden

Tre av de nationella minoriteternas språk – samiska, finska och meänkieli - innehar ett förstärkt skydd i lag. Det förstärkta skyddet innebär att individer, inom särskilda förvaltningsområden, kan använda samiska, finska eller meänkieli i muntlig och skriftlig kontakt med förvaltningsmyndigheter och domstolar. Rätt till förskoleverksamhet och äldreomsorg som bedrivs på något av språken regleras i skollagen respektive minoritetslagstiftningen. Det innebär att den kommun som ingår i förvaltningsområde åtar sig att erbjuda detta helt eller till väsentlig del på minoritetsspråket, om det begärs av den enskilde individen. Statsbidrag utgår till de kommuner som ingår i förvaltningsområde för något av de tre aktuella minoritetsspråken.

Konsultation i frågor som rör det samiska folket

Sedan 1 mars 2024 gäller lagen (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket även kommuner och regioner. Syftet med lagen är att säkerställa samernas rätt till delaktighet i beslutsprocesser på alla nivåer i samhället och att stärka samernas inflytande i frågor som särskilt berör dem.

Konsultationsskyldigheten gäller i ärenden som kan få särskild betydelse för samerna, dvs. sådana ärenden som kan få direkt inverkan på samernas språk, kultur, näringar eller ställning som urfolk. Tillvägagångssätt och rutiner för konsultation med den nationella minoriteten samer förtydligas i ”Program för den nationella minoriteten samer”.

Arbetet med nationella minoriteter i Malmö stad

Tillsammans med respektive nationell minoritet definierar staden formerna för strukturerad dialog genom samråd. Malmö stad ska särskilt främja barns och ungas möjligheter till inflytande och samråd i frågor som berör dem i egenskap av nationell minoritet och anpassa formerna för detta till deras förutsättningar.

Malmö stad är sedan 2015 en del av det finska förvaltningsområdet. Detta innebär bland annat att staden är skyldig att informera den som ansöker om förskoleplats och bistånd inom ramen för äldreomsorgen om möjligheterna till sådan service och omvårdnad på finska. Malmö stad ska även informera om möjlighet till service och omvårdnad inom äldreomsorgen på övriga

minoritetsspråk. Staden ska inom ramen för sådan service och omsorg som erbjuds också beakta äldres behov av att upprätthålla sin kulturella identitet gällande samtliga fem nationella minoriteter.

De nationella minoriteterna har förstärkta rättigheter avseende modersmålsundervisning som regleras i skollagen (2010:800). Denna rätt innebär att det inte finns krav på förkunskaper eller att språket används dagligen. Huvudmannen är skyldig att anordna modersmålsundervisning om en elev efterfrågar undervisning på sitt minoritetsspråk. Malmö stad har därmed skyldighet att erbjuda barn tillhörande de nationella minoriteterna modersmålsundervisning samt att informera vårdnadshavare om denna rättighet.

Principer för arbetet med att säkerställa de nationella minoriteternas rättigheter i Malmö stad

- Malmö stad ska aktivt arbeta med att säkerställa de nationella minoriteternas rättigheter i Malmö utifrån rådande lagstiftning, Lag (2009:724).
- Policyn omfattar samtliga förvaltningar och verksamheter i Malmö stad.
- Policyn omfattar alla Malmöbor som tillhör någon av de nationella minoriteterna.
- Malmö stad ska ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem, och så långt det är möjligt samråda med minoriteterna i sådana frågor.
- I enlighet med lagen om lagen (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket ska Malmö stad konsultera samer i ärenden som kan få särskild betydelse för samerna.
- Policyn ska vid behov kompletteras med särskilda program eller handlingsplaner för respektive nationell minoritetsgrupp. Dessa ska tas fram i samråd med de nationella minoritetsgrupperna.

Policyn i relation till Malmö stads styrdokument

I juni 2022 antog kommunfullmäktige i Malmö en Policy för mänskliga rättigheter med fokus på barnets rättigheter, jämlikhet och jämställdhet (hädanefter MR-policyn). Den syftar till att ge vägledning i arbetet med att säkerställa respekten och skyddet för och främjandet av mänskliga rättigheter på lokal nivå i Malmö stad. MR-policyn omfattar Malmö stads alla ansvarsområden riktade mot Malmöbor och andra brukare av stadens verksamheter. MR-policyn ska ligga till grund för ett systematiskt och samordnat arbete i staden.

Utifrån MR-policyn ska Malmö stad arbeta rättighetsbaserat. Det offentliga ska tillgodose och skydda rättigheterna och säkerställa på vilket sätt det görs. Att verka rättighetsbaserat innebär att verksamheten sätter individens rättigheter i främsta rummet. För Malmö stad som offentlig verksamhet handlar det om att resonera och agera för att reglera maktförhållandet mellan individen och det offentliga. Med andra ord behöver Malmö stad både förhålla sig till vad kommunen inte får göra och vad kommunen ska göra för att leva upp till sina skyldigheter.

Policy för Malmö stads arbete med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter utgör en viktig del i Malmö stads arbete med att stödja de mänskliga rättigheterna och är därmed ett komplement till MR-policyn.

Organisation och ansvar

Kommunstyrelsen har övergripande ansvar för att följa upp att policyns riktlinjer upprätthålls och att, i nära dialog med de nationella minoriteterna, tillse att policyn efterlevs. Kulturnämnden har ansvar för att följa upp policyn avseende den romska minoriteten. Samtliga nämnder och förvaltningar i Malmö stad har ansvar för att upprätthålla de principer som policyn avser.

Kommunstyrelsen har ansvar för framtagande av program för de nationella minoriteterna judar, samer, sverigefinnar och tornedalingar. Kulturnämnden har ansvar för framtagande av handlingsplan för den romska minoriteten.

Revidering

Översyn av policyn ska ske av kommunstyrelsen i slutet av varje mandatperiod för att se om det finns behov att revidera policyn. Vid exempelvis lagändringar och organisationsförändringar som berör policyn kan en revidering även bli

aktuell vid andra tidpunkter. Översyn, samt eventuell revidering, görs i samråd med de nationella minoriteterna.

Policyn antogs 2014 och har reviderats 2020 och 2024. Detta är den tredje versionen av policyn.

Har du frågor om policyn?

Om du har frågor kring policyn avseende Malmö stads arbete med att tillgodose de nationella minoriteterna judars, samers, sverigefinnars och tornedalingars rättigheter kontakta stadskontoret. För frågor avseende den nationella minoriteten romers rättigheter kontakta kulturförvaltningen.

Malmö stads kontaktcenter

Telefonnummer: 040-34 10 00

E-post: malmostad@malmo.se